

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 181. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890596353424/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

den almindelige cithar er et strengeinstrument, der anslås manuelt. – 27 *Æol[sharpe]* vindharpe, hvis strenge lyder, når vinden blæser i dem. 54.24 *snarest*] hurtigst.

55.22 *Druidens*] offerpræst i den gamle keltiske religion i Gallien og Britannien. For kelterne var egetræet helligt, og kilden til det noget fremmedartetede billede – sammenhængen taget i betragtning – er sandsynligvis Bellinis opera Norma. I akt. I. billede, en opera, som A hyppigt har hørt bl.a. med Jenny Lind (MLE I 297f). – 33-36 Citat fra H.A.Brørsons salme i denne søde Juletid (1739), str. 7.

ABC-Bogen

ABC-Bogen blev trykt første gang i NEH 1-58, der udkom 2.3.1858.

I Bemærkninger hedder det, at eventyret er sprunget frem i øjeblikkets stemning (15). Herudover vides meget lidt om dets tilblivelse, men det er sandsynligvis skrevet i januar 1858, idet det af et brev fra veninden Henriette Wulff 22.1.1858 fremgår, at A samme dag har læst *Noget* og *Petersvandens Nathus* op for hende. Brevet er samtidig en kilde til indsigt i A.s digterværksted. Sin vane tro læste A nemlig eventyrene op i manuskript for sine nærmeste venner med ønsket om en konstruktiv kritik. For *Nogets* vedkommende gjaldt, at A oprindelig havde skrevet om bogstaverne: »Enkelte opstillede betyde de Ingen-ting, men stillede i Geled – ja vilde vor Herre lade dem udsige sine Tanker saaledes som de een og tyve (!) Bogstaver kan udsige Alt hvad vi tænke og ville, saa synke vi ned i Forbauselse, det blev mere end vi kunne bære og taale og vide, men Bogstaverne kunne høre det« (BHW III 348). Overfor denne ordlyd indvendte veninden, at Gud netop havde brugt bogstaverne til at lade det åbenbarede ord nedskrives, »og der kom ogsaa det Mægtigste af Alt ud deraf Guds Ord!« (BHW II 360). På den baggrund opfordrede hun A til at ændre ordlyden, en opfordring A tog ad notam (jvf. 56.18-21).

Trods A.s ord om øjeblikkets stemning kan han have haft et forbillede mht. den satiriske tendens i J.L.Heibergs *Ny A-B-C-Bog* i en Times Underviisning til Ære, Nytte og Fornøielse for den unge Grundtvig (1817; Prosaiske Skrifter X. 1861.3ff).

Motivet med bøgerne, der bliver levende, havde A allerede foregrebet i digtet *Den rædselsfulde Time* (1826; SS XII 83ff), hvor bøgerne på Universitetsbiblioteket på Trinitatis kirkeloft ved midnattstid springer ned fra hylderne, holder gilde og danser med hinanden.

56.3-4 *den gamle Abc*] J.R.Thielses ABC udkom første gang 1770 og var i brug op i 1840'erne. – **19-21** *da vor Herre ... at bære det*] i sin indledning til *ABC-Bogen* (1943,5) mener Hans Brix, at A hentyder til Lovens to tavler i 2.Mos. 31,18, idet han i dem skulle se Bibelsens angivelse af bogstavskriftens guddommelige oprindelse. På baggrund af Henriette Wulffs kritik ovf. synes det snarere, som A har tænkt på hele Bibelen som Guds åbenbarede ord. – **22** *Hønen*] symbol på årvågenhed og vagtsomhed; et lån fra de tyske ABC'er og obligatorisk illustration i de danske ABC'er til op imod nutiden.

57.8 *fremad*] moderne. – **13** *de gode gamle med Xanthus*] »XANTHUS var en af de Heste, / Som Neptunus saae tilbedste« (Julius Clausen: Bidrag til ABC-Litteraturens Historie i: Bøgvennen. 1896,22). Se iøvrigt også n.t. I 100,10. – **22-23** Hentydning til modsætningen mellem bøndernes usle stilling ikke mindst under stavsbåndet (1733-88) og deres stærke politiske engagement og markering i partiet Bondevennerne, stifter 1846. – **27-28** Columbus' (1451-1506) opdagelse af Amerika 1492.

58.4 *Galten*] hansvin, orne. – **7-8** Den lette begejstrings dage ved Grundlovens givelse i 1849. – **14** *J*] i frakturskrift er I identisk med J. – **24** *Nummer-Parquet*] parket med nummererede pladser i modsætning til parterret, der i Det kgl. Teater havde unummererede pladser (Th.Overskou: Den danske Skueplads. IV. 1862,690).

59.2 *Duans Olieblad*] jvf. 1.Mos. 8,10-11. Muligvis også en hentydning til Elihu Burrits Olieblade (1853), hvor »den almindelige Fred« prædikedes. – **8-9** Sml. J.L.Heibergs Ny A-B-C-Bog: »Det meget Qvæg, du har paa Stalde, / Vi Qvæglinger og Smaaqvæg kalde« (Prosaiske Skrifter X.1861,25). – **11-12** Referencé til replik i A.s eventyrkomedie Meer end Perler og Guld (1849), hvor der til et selskab i Abekattenes Land kommer en frue med barn og amme: »Min Amme, ret et Rundetaarn, / Med samt min lille Høivelbaarn!« (SS X 428). – **14-15** Egl. udtryk fra jordfællesskabets tid, da bønderne bl.a. i fællesskab lod svinene gå i skovene for at æde oiden; her i overført bet.: være velhavende. – **21-22** Satire over forskellen mellem folkekunst og salonkunst. – **21** *Skorsteens*] åben skorsten, ildsted hvor maden tilberedes.

60.4 *Socrates*] gr. filosof (ca. 470-399 f.Kr.), gift med Xanthippe, der havde ry for at være en kolerisk og stridbar natur. – **7** *Ygdrasil-Tre*] i den nordiske mytologi et asketræ, hvis top er i himmelen, medens dets tre rødder er hos mennesker, jætter og i Hel. Dets rod gnaves af slangen Nidhugg, men nornerne vander det, så det altid er grønt. Ygdrasil var et billede på verdenslivets uforgængelighed trods ødelæggende kræfter.